

РЕШЕНИЕ

№ 854

гр. София, 14.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-20 СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Даниела Г. Шанова

при участието на секретаря Екатерина К. Тодорова
като разглежда докладваното от Даниела Г. Шанова Гражданско дело № 20231100103359 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявени са обективно кумулативно съединени осъдителни иски с правна квалификация чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. първо от ЗОДОВ.

Производството е образувано по искова молба с вх. № 26168/20.03.2023г., предявена от А. Г. Я., с ЕГН ***** и с адрес гр. София, ул. „*****“ против ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр. София, бул. „Витоша“ № 2.

Ищцата А. Г. Я. твърди, че с постановление от 06.08.2018 г. е била привлечена като обвиняема по досъдебно производство № 90/2018 г. по описа на СО-СП, гр. София, пр. пр. № 524/2018 г. по описа на Специализирана прокуратура – гр. София

На 16.10.2018 г., ищцата била привлечена като обвиняема за това, че в периода от 09.06.2006 г. до 18.03.2009 г., в качеството си на заместник-министър на икономиката и енергетиката е извършила престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 от НК. С постановление от 11.12.2018 г., ищцата отново била привлечена като обвиняема.

През м.април 2019 г., Специализирана прокуратура – гр. София внесла в съда с обвинителен акт за това, че в периода от 10.06.2006 г. до 18.03.2009г., в качеството си на заместник-министър на икономиката и енергетика, е пренебрегвала служебните си задължения и поради бездействието са настъпили значителни щети за „Мини Бобов дол“ ЕАД в размер на 28 174 082,08 (двадесет и осем милиона сто седемдесет и четири хиляди осемдесет и два лева и осем стотинки) лв. – престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Въз основа на така внесен обвинителен акт, било образувано НОХД № 1635/2019 г. на Специализирания наказателен съд, 13 състав, по което бил приет за разглеждане в наказателното производство предявения от „Мини Бобов дол“ ЕАД срещу ищцата граждански иск.

С присъда от 31.07.2020 г. по НОХД № 1635/2019 г. на СпНС, ищцата била призната за невиновна и оправдана по повдигнатото ѝ обвинение. Предявеният срещу нея граждански иск бил изцяло отхвърлен.

Срещу присъдата бил внесен протест от Специализираната прокуратура и жалба от гражданския ищец, въз основа на които било образувано ВНОХД № 515/2020 г. по описа на Апелативния специализиран наказателен съд. С присъда № 11/22.06.2021 г. ищцата отново била оправдана по обвинението, като гражданските искове също били отхвърлени. Срещу въззивната присъда бил внесен протест от Апелативна специализирана прокуратура, който впоследствие било уточнение, че не се отнасял до частта, касаеща ищцата по настоящото дело. Така оправдателната присъда № 11/22.06.2021 г. влязла в сила, по отношение на ищцата, на 03.02.2022 г.

Касационното производство продължило спрямо ищцата само по отношение на гражданския иск. С решение № 92/12.09.2022 г. по н.д. № 100/2022 г. по описа на ВКС, I НО, въззивната присъда била потвърдена в гражданскоправната част, касаеща ищцата и в тази част, влязла в сила на 12.09.2022 г.

Ищцата твърди, че в периода от 06.08.2018 г. до 03.02.2022 г. е била обвинена в извършване на тежко умишлено престъпление от общ характер в качеството на заместник-министър на икономиката и енергетиката, за което била оправдана с влязла в сила присъда. В резултат на продължилото 4 години неоснователно обвинение, били засегнати доброто ѝ име и чувството на достоен гражданин и професионалист. Обвиненията срещу ищцата и развойт на делото били широко отразено в медиите, които получавали голяма част от информацията от пресцентъра на прокуратурата. Оправдателната присъда спрямо нея, обаче, не била отразена на сайта на прокуратурата, за разлика от повдигнатото обвинение. Сочил, че била отделила много време и усилия в подготовка на защитата си. Засегната била политическата кариера. От обвинението ищцата претърпяла неимуществени вреди, изразяващи се в стрес, неудобства, срам и унижение от колегите, които били свидетели по делото. Загубила увереност в общуването си с колегите на работното място към този момент – Комисията за защита на конкуренцията. Твърди, че работодателят е получавал официални запитвания във връзка с обвиненията към нея, на които тя е трябвало да дава обяснения. Чувствала се безпомощна и затормозена през продължителен период от време. Стресът относно размера на вредите и възможността да бъде лишена от свобода се отразил върху отношенията със семейството. Сочил, че всичко това се повлияло на здравето, като на 11.12.2018 г. била приета в болница с пневмония, който прием отложила с един ден поради явяване в НСЛС във връзка с повдигнатото обвинение. Твърди, че негативните последици не са отминали и до този момент.

Предвид изложеното, ищцата моли да бъде постановено решение, с което ответникът

да бъде осъден да ѝ заплати:

– сумата от 30000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на незаконното обвинение.

– сумата от 44400 лв., представляваща претърпени имуществени вреди като разноски за адвокатско възнаграждение.

Сумите се претендират ведно със законната лихва, считано от 03.02.2022 г. до окончателното плащане.

Ищецът претендира и направените по делото разноски.

В срока по чл. 131 ГПК, ответникът ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ е депозирал отговор на исковата молба.

Ответникът оспорва иска с възражението, че е неоснователен. Твърди, че не са налице хипотезите на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Сочи, че няма доказателства и твърдения за търпяна мярка на процесуална принуда. Смята, че Прокуратурата не е предоставяла манипулативна или невярна информация за наказателното производство, а последващите медийни заглавия не биха могли да ангажират отговорността на ответника, доколкото съдържанието на публикациите се определя от авторите им. Оспорва претендираните имуществени вреди, изразяващи се в платен адвокатски хонорар, който бил многократно завишен от предвиденото в Наредба № 1/2004 г.

Ответникът оспорва размера на претенцията за неимуществени вреди, като сочи, че по делото липсват доказателства, които да ги установяват. Твърди, че не са представени доказателства, установяващи наличието на причинна връзка между твърдените от ищцата неимуществени вреди и воденото срещу нея наказателно производство. Ответникът оспорва адвокатското възнаграждение като прекомерно.

Оспорва искането за заплащане на лихва преди датата на подаване на исковата молба поради незнание на ответника за искане за обезщетение преди тази дата.

Ответникът моли исковете да бъдат отхвърлени.

Софийски градски съд, като прецени събраните по делото доказателства и доводи на страните съгласно чл. 235, ал. 2 ГПК, намира следното от фактическа страна:

Не е формиран спор между страните в производството, че за периода 05.12.2005г. – 14.07.2009г., както и за периода 2013г. – 2014г. ищцата заемала длъжността заместник-министър на икономиката и енергетиката, като от 2016г. и понастоящем е член на Комисията за защита на конкуренцията. Не се спори и относно дългогодишната политическа дейност и кариера на Я., свързани с Българската социалистическа партия и нейните структури.

Установява се от събраните по делото писмени доказателства, че с постановление от 06.08.2018 г. ищцата А. Г. Я. е привлечена като обвиняема по досъдебно производство № 90/2018 г. по описа на СО-СП, гр. София, пр. пр. № 524/2018 г. по описа на Специализирана

прокуратура – гр. София.

На 16.10.2018 г., ищцата е привлечена като обвиняема за това, че в периода от 09.06.2006 г. до 18.03.2009 г., в качеството си на заместник-министър на икономиката и енергетиката е извършила престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 от НК. С постановление от 11.12.2018 г., ищцата отново е привлечена като обвиняема.

На 24.04.2019 г., Специализирана прокуратура – гр. София внася в съда обвинителен акт спрямо 3 лица, сред които ищцата за това, че в периода от 10.06.2006 г. до 18.03.2009г., в качеството си на заместник-министър на икономиката и енергетика А. Г. Я., е пренебрегвала служебните си задължения и поради бездействието са настъпили значителни щети за „Мини Бобов дол“ ЕАД в размер на 28 174 082,08 (двадесет и осем милиона сто седемдесет и четири хиляди осемдесет и два лева и осем стотинки) лв. – престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Въз основа на така внесения обвинителен акт е образувано НОХД № 1635/2019 г. на Специализирания наказателен съд, 13 състав, по което е приет за разглеждане в наказателното производство предявения от „Мини Бобов дол“ ЕАД срещу ищцата граждански иск в размер на 28 174 082,08 лв.

С присъда от 31.07.2020 г. по НОХД № 1635/2019 г. на СпНС, ищцата е призната за невиновна и оправдана по повдигнатото ѝ обвинение. Предявеният срещу нея граждански иск е изцяло отхвърлен.

Срещу присъдата е внесен протест от Специализираната прокуратура и жалба от гражданския ищец, въз основа на които е образувано ВНОХД № 515/2020 г. по описа на Апелативния специализиран наказателен съд. С присъда № 11/22.06.2021 г. ищцата отново е оправдана по обвинението, като гражданските искове също са отхвърлени. Срещу въззивната присъда е внесен протест от Апелативна специализирана прокуратура, но по отношение на частта, не касаеща ищцата по настоящото дело, а останалите двама обвиняеми. Така оправдателната присъда № 11/22.06.2021 г. влязла в сила, по отношение на ищцата, на 03.02.2022 г.

Касационното производство продължило спрямо ищцата само по отношение на гражданския иск. С решение № 92/12.09.2022 г. по н.д. № 100/2022 г. по описа на ВКС, I НО, въззивната присъда е потвърдена в гражданскоправната част, касаеща ищцата и в тази част, влязла в сила на 12.09.2022 г.

По силата на договор № 4339 от 03.10.2018 г., сключен между ищцата клиент и АД „Д., А.И С.“ - доверител, клиентът е възложил, а Адвокатското дружество е приело и се е задължило да осъществява процесуално представителство и защита на клиента по ДП № 905/2018 г. на СО-СП/пр.пр. № 524/2018 г. по описа на СП/. Уговорено е възнаграждение в размер на 2000 лв. без ДДС или 2400 лв. с ДДС. Съставена е фактура № 6239/03.10.2018г. относно уговореното възнаграждение. На същата дата адвокатското възнаграждение е заплатено в бройна касата на адвокатското дружество, съгласно представения ПКО № 466/03.10.2018г.

По силата на договор № 4668/11.07.2019 г., сключен между същите страни, клиентът е възложил, а Адвокатското дружество е приело и се е задължило да осъществява представителство на А. Г. Я. в съдебното производство пред първата съдебна инстанция по НОХД № 1635/2019 г. по описа на СпНС, 13 състав. Страните са уговорили възнаграждение в размер на 30000 лв. без ДДС или 36000 лв. с ДДС, платимо по банков път. Съставени са фактури за уговореното адвокатско възнаграждение № 6746/05.08.2019 г. за 18000 лв. с ДДС и № 7114/28.05.2020 г. за 18000 лв. с ДДС, което е преведено по банков път на 05.08.2019г., 29.05.2020г. и 27.07.2020г., съгласно представените банкови извлечения.

На 20.01.2021 г. между същите страни е сключен договор № 5199, по силата на който клиентът възлага, а Адвокатското дружество приема и се задължава да осъществява представителство на ищцата Я. в съдебното производство пред въззивен съдебен състав по ВНОХД № 515/2020 г. по описа на АпСпНС, 2 състав. Уговорено е адвокатско възнаграждение в размер на 5000 лв. без ДДС или 6000 лв. с ДДС. Съставена е фактура № 7530/12.03.2021 г. относно уговореното адвокатско възнаграждение, която е платена на същата дата, предвид представеното по делото фискален бон.

Като доказателства по делото са представени извлечения от съдържанието на медийни публикации в електронни издания, от които е видно отразяването в медийното пространство на повдигнатото срещу ищцата обвинение. Част от публикациите отразяват и хода на развитието на съдебния процес срещу ищцата и останалите обвиняеми/подсъдими.

От показанията на разпитаната пред СГС свидетелка Р. М. Х., се установява, че

От показанията на свидетеля Р.И. Я. - дъщеря на ищцата се установява, че ищцата е бвинена през лятото на 2018 г., което продължило до 2022 г. Била обвинена в качеството ѝ на зам. министър на икономиката и енергетиката във връзка с мини Бобов дол за малко над 28 млн. лева, което ѝ се отразило доста стресиращо. Първоначално това било голям шок. Ищцата се опитвала се да предпазва децата и внуците си. Обвинението се отразило върху работата ѝ, името ѝ, професионалната ѝ кариера, наложило се много време и усилия да прояви, за да събира различни доказателства, за да докаже невинността си. Имала много безсънни нощи, тревоги. Отразило ѝ се на здравето като цяло. По отношение на работата ѝ в КЗК - колегите ѝ били разпитвани, бившите ѝ колеги също от министерството, което се отразило и в отношенията ѝ с тях, някои се отдръпнали. Свидетелката твърди, че около месец след като я обвинили ищцата получила припадък и се наложило да влезе в болница. През 2020 г. отново получила такъв тип припадък от стрес и напрежение. В края на 2018г. ищцата се разболяла тежко от пневмония и в деня, когато разбрала, че е болна имала заседание, на което отишла и след това влязла в болница. Ищцата имала много проблеми със стомаха, налагало се извършване на различни изследвания.

Установява се от показанията на свидетелката Я., че в началото семейството на ищцата избягвало да гледа телевизия когато давали за делото. Доста статии излизали и по медиите, но след като оправдали ищцата почти никъде не било отразено това. Политическата кариера на ищцата също била засегната. Имало нападки от страна на колегите ѝ. Обвинението се отразило доста сериозно върху целия ѝ живот като цяло.

Свидетелката твърди, че към момента нещата за ищцата не са се върнали по старо му, здравословно все още имала проблеми и се възстановявала.

От показанията на свидетеля Д.И.К. се установява, че познавал ищцата, с която са колеги, от юни 1996 г. като един изключителен професионалист, икономист, който работи много добре.

Относно въпроса, свързан с наказателното дело, ищцата Я. се консултирала с него /като бивш прокурор и зам. министър/, защото била покрусена от това, което станало с нея. Това било голям, изненадващ удар за нея. Всички тези обвинения и съдебната фаза на процеса били отразени в пресата. Ищцата преживяла това публично оповестяване на тези факти много тежко, била изключително разстроена. Когато се обявило публично, че е обвиняема, в КЗК получили запитвания от няколко сайта, включително от един вестник, в който питали защо г-жа Я. още е член на КЗК, защо не си е подала оставката, тъй като за членове на комисията Народното събрание може да избира само лица, които не са осъждани за престъпление от общ характер. Всичко това предизвикало шок в нея, защото считала, че това, в което я обвиняват е напълно несправедливо. Според показанията на св. Кюмюрджиев на едно заседание на ищцата ѝ станало лошо и извикали Бърза помощ, няколко дни след това била в болнични.

Свидетелят споделя, че ищцата станала раздразнителна, притеснявала се най-много за общественото мнение, т.к. всеки един от явяващите се пред КЗК адвокати и страни можел да ѝ поиска оставката поради това, че е обвиняема. Емоционалното ѝ състояние било много тежко, особено когато я оправдали на първа инстанция и когато прокуратурата протестирала присъдата на втора инстанция. След като я оправдали и на двете инстанции я призовали като свидетел пред ВКС, въпреки че прокуратурата трябвало да снесе обвиненията, тъй като нямало протест по отношение на нейната оправдателна присъда. Това било много критичен момент за нея. Чудела се защо не е оповестено в публичното пространство, че е оправдана.

Обвинението се отразило в негатив план на ищцата и във връзка с получаването на достъп до класифицирана информация, какъвто всеки един от членовете на КЗК трябвало да има. Направили ѝ проверка и тази проверка продължила изключително дълъг период от време, а не както за всички останали.

Ищцата споделила със свидетеля и притесненията си, че като заемаща висок пост в ръководството на БСП евентуално можело да не получи доверие в следващите избори.

Съдът възприема показанията на разпитаните пред СГС свидетели /тези на св. Я., преценени и с оглед нормата на чл. 172 ГПК/, тъй като са логични и последователни, кореспондират с останалите ангажирани по делото доказателства. Свидетелите се разпитани за обстоятелства, които лично са възприели. По делото не са ангажирани доказателства, които да разколебаят доказателствената им стойност.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

Относно иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за неимуществени вреди.

Отговорността на Прокуратурата на Република България се претендира на основата на разпоредбите на чл. 46, ал. 1 от НПК и чл. 52, ал. 3 от НПК, съгласно които прокурорът повдига и поддържа обвинението за престъпление от общ характер и осъществява ръководство и надзор върху разследващите органи в рамките на досъдебното производство. Следователно Прокуратурата на Република България /като централизирана и единна система/ е пасивно материално легитимирана да отговаря по предявения иск, тъй като осъществява ръководство и надзор върху разследващите органи в рамките на досъдебното производство /чл. 52, ал. 3 от НПК/, включително и върху действията по повдигане на обвинение и по разследване на същото /чл. 219, ал. 1 от НПК/.

Съгласно нормата на чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 1 във вр. с чл. 7 и чл. 4 ЗОДОВ, държавата – в лицето на съответните органи на дознанието, следствието, прокуратурата, съда, - отговаря и дължи обезщетение за всички причинени имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от образувано наказателно производство от следния незаконен акт – обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано - независимо от това дали вредите са причинени виновно от съответните длъжностни лица, намиращи се в трудово или служебно правоотношение със съответния правозащитен орган /в този смисъл са и разясненията, дадени в ТР № 3/22.04.2005 г. по тълк. гр. д. № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС на РБ/. Основанието за ангажиране на отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 1 ЗОДОВ е обективният факт, че лицето е било обвинено в извършване на престъпление по Наказателния кодекс и е оправдано. Без значение е дали конкретните действия, предприети от органите на предварителното производство, са били в съответствие с процесуалния закон; не е релевантно и наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите, съответно какво е било вътрешното му убеждение /субективното отношение е от значение само за приложението на чл. 9, ал. 2 от закона/. Тези обстоятелства не са предвидени от закона като част от фактическия състав на чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ, за разлика от предвидените в чл. 5 ЗОДОВ основания за отпадане или намаляване на отговорността. Обвинението в престъпление се явява незаконно винаги, щом има влязла в сила оправдателна присъда, постановена от съд, т.е. определящ е крайният резултат от определено действие или акт, от който се установява, че предприетите срещу съответно лице действия са били неоснователни, като се констатира незаконосъобразността на обвинението. В този смисъл без значение за обективната отговорност е това дали на определен етап от производството действията на прокуратурата са били законосъобразни и обосновани с оглед на събраните до този момент доказателства или дали при извършването им са спазени всички предвидени процесуални правила. Въз основа на нормата на чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ не може да се признаят определени действия на прокуратурата за основателни и да се изключи нейната отговорност за тях. Законът не е предвидил като изискване за възникване на отговорността освен оправдаването и самото обвинение да е било незаконосъобразно при повдигането му. Затова и отговорността е налице дори и от страна на ответника да са спазени всички законови изисквания и повдигнатото обвинение да е отговаряло на събраните до този момент доказателства и на вътрешното убеждение на служителя. Отнася се до специално установена от закона гаранционна отговорност

/обективна/ за вреди от непозволено увреждане, поради което не е необходимо вредите да са причинени виновно от длъжностните лица. Същата възниква при наличието само на посочените в законната разпоредба предпоставки – в случая повдигане на обвинение на лице за извършване на престъпление и оправдаването на лицето.

В разглеждания случай ищцата е оправдана за повдигнатото ѝ обвинение с присъда от 31.07.2020 г., постановена по НОХД № 1635/2019г. по описа на СпНС, 13 състав, влязла в сила в наказателната ѝ част на 03.02.2022г., предвид което за ответника Прокуратурата на РБългария е възникнала отговорността за причинените на ищцата А. Я. неимуществени вреди в причинна връзка с воденото срещу нея наказателно производство по обвинение за извършено престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Установи се по делото, че ищцата е била първоначално привлечена като обвиняем по досъдебно производство на 06.08.2018г., впоследствие повторно привлечена като обвиняем с постановления от 16.10.2018г. и от 11.12.2018г. за извършване на престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 от НК – стопанско престъпление в особено големи размери, извършено от лице, на което е възложено управлението, разпореждането или отчитането на обществено имущество, като в следствие повторно е бил привлечен като обвиняем с постановление на прокурор от СП от 27.02.2017 г., връчено му на 10.03.2017 г., за извършване на престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК. Установи се още и че съдебното производство по делото е преминало през две инстанции касателно наказателната част и през три инстанции касателно присъединения граждански иск, като ищцата е била оправдана по повдигнатото обвинение с присъда, потвърдена по реда на инстанционния контрол, а предявения срещу нея граждански иск отхвърлен. При така установените релевантни факти съдът приема, че са налице първите две от горепосочените предпоставки за уважаване на иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

За да бъде ангажирана на отговорността на ответника обаче, следва да бъде установено и наличието на причинна връзка между вредите, чието обезщетяване се претендира, и обвинението в престъпление, образуваното за което наказателно производство срещу ищцата е било прекратено. За твърдените неимуществени вреди са събрани гласни доказателства, от които се установява, че провежданото около 4 години наказателно производство срещу ищцата А. Я. се е отразило неблагоприятно върху психическото ѝ състояние.

Обезщетение за тези неимуществени вреди според константната практика на ВКС се дължи и когато не са ангажирани доказателства за тях, тъй като е нормално такива вреди да са търпени */така решение № 427 от 16.06.2010 г. по гр. д. № 273/2009г., на ВКС, III ГО, решение № 457 от 25.06.2010 г. по гр. д. № 1506/2009 г. на ВКС, IV ГО, и други/*, но такива доказателства са и ангажирани в настоящото исково производство. Ето защо, при наличието на незаконно обвинение за престъпление срещу ищцата, без съмнение за нея са произтекли неимуществени вреди, чийто размер следва да се определи от съда по справедливост.

Негативните емоции и страдания на лицето при обвинение за извършено

престъпление, което ищецът не е извършил, не се нуждаят от конкретни доказателства по отношение на своя размер и подлежат на обезщетяване в реален, а не в символичен паричен еквивалент */така решение № 483 от 9.06.2010 г. по гр. д. № 1091/2009 г. на ВКС, II ГО/*. Предвид на изложеното, съдът приема, че провежданото наказателно производство се е отразило неблагоприятно на правната сфера на ищцата, като неблагоприятните изменения са настъпили в пряка причинно-следствена връзка с провежданото спрямо нея наказателно производство по обвинение за извършено престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК, респективно че са налице предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

Съгласно чл. 52 от ЗЗД, приложим предвид § 1 от ДР към ЗОДОВ, обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. Понятието „справедливост“ като морално-етично понятие включва „съотношението между деянието и възмездие, достойнството на хората и неговото възнаграждаване, правата и задълженията“. Осъждането, само по себе си, има ефекта на овъзмездяване, а като база за паричния еквивалент на причинената неимуществена вреда служи още и икономическия растеж, стандартът на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на деликта. Критериите за определяне на този размер по справедливост са вида и обема на причинените неимуществени вреди, интензивността и продължителността на претърпените вреди, общовъзприетото понятие за справедливост и общото икономическо състояние на обществото */така Постановление № 4 от 1968 г. на Пленума на ВС/*. Обезщетението за неимуществени вреди следва да се определи съвкупно като обезвреда за цялостните последици за ищеца, като се вземат предвид конкретните обстоятелства по делото.

Съдът при определяне на обезщетението, което да репарира причинените неимуществени вреди, следва да отчете характера и степента на увреждането, начина и обстоятелствата, при които е получено, последици, тежест на обвинението, неговата продължителност, каква мярка за неотклонение е била взета по отношение на неоснователно обвиненото лице и с каква продължителност, какви други мерки за процесуална принуда са били упражнени, колко, с каква продължителност и с какъв интензитет действия по разследването с участието на обвиняемия са били извършени, ефектът на всички тези действия върху ищеца, продължителност и степен на интензитет, възраст на увредения, общественото и социално положение, като определения му размер не следва да бъде и източник на обогатяване за пострадалия */така решение № 532 от 24.06.2010 г. по гр. д. № 1650/2009 г. на ВКС, III ГО, решение № 356 от 09.12.2014 г. по гр. д. № 2946/2014 г. на ВКС, IV ГО, решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на ВКС, IV ГО, решение № 28 от 06.02.2018 г. по гр.д. № 1639/2017 г. на ВКС, IV ГО, и други/*.

С оглед на посочената съдебна практика обезщетението за неимуществени вреди се определя освен според характера и степента на увреждането, начина и обстоятелствата, при които е получено, продължителност и интензитет на страданията, възраст на увредения, общественото и социалното му положение, но и с оглед на личността на увредения, данните за предишни осъждания, начин на живот и обичайна среда, продължителност на

наказателното производство, характерът и тежестта на престъплението по повдигнатото обвинение, също така дали е свързано с обществена длъжност, която е заемана и към която има завишени обществени изисквания, взета мярка за неотклонение и други мерки, дали отражение върху личния и професионален живот, разгласа и публичност, причиняване на здравословно увреждане.

Настоящият състав на съда приема, че негативните последици върху личността и психиката на обвинено в извършване на престъпление лице се подразбират от естеството на упражнената спрямо ищеца наказателна репресия. В случая за периода от 06.08.2018 г. до 03.02.2022 г., т.е. от привличането ѝ като обвиняема в извършване на престъплението, за което ѝ е повдигнато обвинение, до оправдаването ѝ с окончателен съдебен акт, ищцата А. Я. е имала неблагоприятни психични изживявания, съставляващи неимуществени вреди, подлежащи на репарирание от държавата.

С оглед обичайните вреди, търпени от процесния незаконен акт, същата е изпитвала притеснение, че ще бъде несправедливо осъдена, уронени са били и честта и достойнството ѝ. Отделно, с оглед спецификата на обвинението, е бил накърнен и професионалният ѝ авторитет. На наказателното производство е дадена и изключително голяма гласност, водеща до накърняване на доброто име на ищцата пред неопределен кръг от хора, при наличие на данни, че представител на специализираната прокуратура е разпространил информацията за обвинението, впоследствие признато за незаконно, но при съобразяване от друга страна, че за интерпретации на авторите на публикации по повод обвинението отговорността на ответника не може да бъде ангажирана. В резултат от обвинението, в предмета на делото, отражението върху психо-емоционалното състояние на ищцата, освен обичайното притеснение от несправедливо осъждане, се изразило и в изолация от околните, доколкото част колегите ѝ също се дистанцирали от нея, поради което обвинението се е отразило безспорно негативно и в социален план за ищцата. Тя изпитвала и безпокойство за причинените неудобства на семейството си.

Съдът приема за закономерна последица възпрепятстването на политическата кариера, основана на обществено доверие, по време на наказателното преследване. Съгласно *Решение № 184 от 5.10.2016 г. на ВКС по гр. д. № 1168/2016 г., III г. о., ГК*, когато незаконното наказателно преследване е насочено срещу гражданин, заемащ висок професионален или политически пост, и е съчетано с широко медийно отразяване на случая, то може да причини край на неговата кариера, влошаване на обществения статут, изолиране от обичайната социална среда. Тези неимуществени вреди също подлежат на обезщетяване. В същото решение е посочено, че когато наказателната репресия е извършена от компетентен държавен орган, разполагащ с механизмите да установи достоверността на твърденията за извършено престъпление, за държавата се поражда отговорност за обезщетяване на причинените от незаконното обвинение по-тежки неимуществени вреди, претърпени от лицето на публична длъжност.

В процесния случай съдът съобрази като обстоятелствата, които обуславят по-висок размер на обезщетението с оглед действителния размер на вредите, тежестта на обвинението на ищцата в качеството ѝ на длъжностно лице, към която в това ѝ качество има завишени

изисквания за почтеност и съблюдаване на закона и, че деянието, предмет на незаконното обвинение, е обществено укоримо в по-висока степен с оглед обществените отговорности на длъжността, поради което с обвинението ищцата, заемала висок пост, е злепоставена значително. В посока определяне на по-голям размер на обезщетението съдът съобрази и, че срещу ищцата е било повдигнато обвинение за стопанско престъпление във връзка с професионалната ѝ дейност и което с оглед на предвиденото наказание се явява тежко престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК, за което същата е била оправдана с присъда, потвърдена по реда на инстанционния контрол.

В същото време наказателното производство е приключило в разумен срок – около 4 години и не се е характеризирало с интензивност на процесуалните действия - ищцата не е била с наложена мярка за неотклонение, не е била подложена на ограничения, изведена от семейството си и социалната си среда, не е била ангажирана в интензивни процесуални действия. Следва обаче да бъде взето предвид, че провеждането на съдебни заседания за период от около 4 години, което е изисквало личното присъствие на ищцата в качеството ѝ на подсъдима, несъмнено е отнемало от свободното ѝ време, което поначало ищцата е могла да използва за развитие и усъвършенстване в сферата на упражняваната от нея професионална и обществена дейност.

По делото се установи и че ищцата последователно и трайно е участвала в производството без да затруднява предприемането на процесуални действия, отнасящи се до нея, като не е ставала причина за отлагането му, което обстоятелство също следва да бъде съобразено при определяне на справедливия размер на дължимото обезщетение.

Не се установи трайно и съществено влошаване на здравословното състояние на ищцата, но с оглед на незаконното ѝ обвинение ищцата е търпяла стрес и притеснение за своята съдба и тази на семейството си, неприятни изживявания и огорчение във връзка с оттеглянето на приятелите и колегите ѝ и промяната на социалната ѝ среда.

Както бе споменато по-горе, съдът отчита и интензивните репутационни вреди, които ищцата е претърпяла - в следствие на масовото медийно отразяване на обвинението и наказателното производство, ищцата е загубила обществена и политическа подкрепа.

С оглед всичко изложено и с оглед социално-икономическите условия в страната към момента на причиняване на вредите и стандарта на живот в страната, съд приема, че справедливото обезщетение възлиза в случая на 30000 лв., определено по критериите на чл. 52 ЗЗД, което ще компенсира вредите от неоправданата наказателна репресия, нанесени на ищцата, като се изходи от личността ѝ и особеностите на разглеждания случай. При определянето на дължимия размер на търсеното обезщетение, съдът взе предвид и факта, че самото осъждане на ответника има репариращо вредите действие.

Предвид гореизложеното, предявеният иск за обезщетение за неимуществени вреди следва да бъде уважен изцяло за пълния претендиран размер.

Обезщетението, определено от съда, се дължи и ведно със законната лихва, начинаей от 03.02.2022 г. /при съобразяване на т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по

тълк. д. № 3/2004 г. на ВКС, ОСГК/.

Относно иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за имуществени вреди.

Според разпоредбата на чл. 4 от ЗОДОВ, държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице.

В НПК не е уредена отговорността за разноси, представляващи заплатено адвокатско възнаграждение от лицето, признато за невиновно или по отношение на което наказателното производство е прекратено. Поради това тези разноси могат да се претендират като имуществена вреда в производството за обезщетение на вреди от незаконосъобразно обвинение на основание чл. 2, ал. 1 от ЗОДОВ. Изразходваните средства за адвокатско възнаграждение в наказателното производство, приключило с оправдателна присъда или прекратено на основанията, посочени в чл. 2, ал. 1 от ЗОДОВ, са имуществена вреда за лицето, подложено на неоснователна наказателна репресия, тъй като то има право на адвокатска защита във всеки стадий на това производство.

По делото са представени договори за правна защита и съдействие за досъдебното производство, както и за всяка една от съдебните инстанции в съдебната фаза за процеса.

Когато ответникът възрази, че изплатеното в наказателното производство адвокатско възнаграждение е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на наказателното дело, в правомощията на съда по иска за обезщетение за вреди е да изследва дали незаконно обвиненият е положил дължимата грижа при уговарянето на адвокатското възнаграждение с оглед вида и тежестта на обвинението, интензитета на приложената процесуална принуда и очакваните усилия и труд, които адвокатът предстои да положи при осъществяването на защитата. В случай, че уговореното адвокатско възнаграждение надвишава съществено разумния и обичаен размер на дължимото възнаграждение, изплатеното в повече няма за причина незаконното обвинение и не е необходима последица от него. То остава в тежест на неположилия дължимата грижа пострадал, тъй като е в причинна връзка с неговото поведение. За платеното в повече държавата не дължи обезщетение.

При иск с правно основание чл. 2, ал. 1 от ЗОДОВ съдът определя обезщетението за имуществени вреди, съставляващи адвокатско възнаграждение в размер, по-нисък от платения в наказателния процес, но не при упражняване на правомощието си по чл. 78, ал. 5 от ГПК, а при произнасяне по предмета на предявения иск, като установява наличието или отсъствието на причинна връзка между незаконното обвинение и претендираната имуществена вреда, за да определи размера на дължимото обезщетение. В този случай съдът се произнася по предмета на предявения иск, като прилага последиците от неполагането на дължимата грижа от пострадалия при осъществяването на неговата защита срещу противоправното поведение на делинквента /в този смисъл разяснителните мотиви на ТР № 1/2017 г. по тълк. дело № 1/2017 г. по описа на ВКС, ОСГК/.

В конкретния случай, при преценката на съответствието на заплатените от ищцата

адвокатски възнаграждения с разумния и обичаен размер на адвокатските възнаграждения, следва да бъде съобразено, че по делото не се установява ищцата да е имала недобросъвестно процесуално поведение, с което да е забавяла или опорочавала процесуалните действия в наказателното производство и да е ставала повод за отлагане на съдебните заседания. Следва да бъде отчетено и обстоятелството, че за повдигнатото на ищцата обвинение в закона е предвидено наказание лишаване от свобода до дванадесет години и лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност и да се упражнява определена професия или дейност – тоест процесуалният представител е осъществявал защита по отношение на тежко престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК, която предполага по-висока степен на професионални качества и умения и изисква задълбочена подготовка преди провеждане на съдебните заседания, за които житейски обосновано е заплащането на по-високи по размер възнаграждения. По-високият размер на заплатените от ищцата адвокатски възнаграждения е обоснован и с оглед на предоставената в наказателното производство защита и по предявения срещу ищцата граждански иск, за защитата по които по начало се дължи заплащане на отделно възнаграждение при съобразяване на чл. 13, ал. 2 вр. чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г.

Ето защо, искът за имуществени вреди следва да се уважи до пълния предявен размер за сумата от 44400 лв.

Основателността на иска води до основателност и на акцесорната претенция по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, поради което посочената сума следва да се присъди заедно със законната лихва, която е дължима от увреждането, а то е настъпило при осъществяване на фактическия състав на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ – а именно от 03.02.2022г. до окончателното му изплащане.

Относно отговорността за разноските

С оглед изхода на спора ответникът следва да заплати на ищцата сторените от нея разноски, които възлизат на 10 лв. държавна такса. Надвнесената от ищцата държавна такса от 10 лв. следва да ѝ се върне, тъй като за производство по ЗОДОВ се внася проста такса от 10 лв., независимо от броя искове – аргумент от чл.9а от ЗОДОВ и чл.2а, т.1 от *Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК*.

По делото няма данни ищцата да е сторила разноски за адвокатско възнаграждение, поради което и такова не ѝ се присъжда.

По изложените съображения, Софийски градски съд, I-20 състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр. София, бул. „Витоша“ № 2 да заплати на А. Г. Я., с ЕГН ***** и с адрес гр. София, ул. „*****“, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. първо от ЗОДОВ, сумата от **30000 лв.** в обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение в престъпление по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 3 вр. ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 от НК, по което е била оправдана с присъда № 11/22.06.2021 г. по ВНОХД № 515/2020 г. по описа на АпСпНС, влязла в сила на 03.02.2022 г., както и сумата от **44400 лв.**, представляваща претърпени имуществени вреди от

незаконното обвинение като разноси за адвокатско възнаграждение, ведно със законната лихва върху главното вземане за обезщетения, считано от 03.02.2022г. до окончателното плащане.

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр. София, бул. „Витоша“ № 2 да заплати на А. Г. Я., с ЕГН ***** и с адрес гр. София, ул. „*****“, на основание чл.10 от ЗОДОВ, сумата от **10 лв.** – разноси по делото.

ВРЪЩА на ищцата А. Г. Я., с ЕГН ***** и с адрес гр. София, ул. „*****“, сумата от **10 лв.** – надвнесена държавна такса.

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийския апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от решението да се връчи на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____